

SENAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1961

SEANCE DU 17 MAI 1961

Proposition de loi modifiant la loi du 18 juin 1850, sur le régime des aliénés.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le nombre des personnes colloquées dans les établissements d'aliénés augmente d'année en année. Cette augmentation se produit en majeure partie dans les établissements privés. Les dispositions de la loi du 18 juin 1850 n'assurent pas aux malades colloqués dans ces établissements, en ce qui concerne leur patrimoine, une protection analogue à celle dont ils jouissent dans les établissements organisés par les pouvoirs publics.

Fréquemment, les avoirs de ces malades sont administrés sous une sorte de gestion d'affaires, par le chef de l'établissement ou l'un de ses préposés.

Il convient donc d'une part, de rendre plus aisée et moins onéreuse la désignation, à l'initiative de la famille ou de toute personne intéressée, d'un administrateur provisoire spécial à un aliéné colloqué.

A cette fin — c'est l'objet de l'article 1er — il semble utile de renoncer à l'intervention du tribunal de première instance et de confier au conseil de famille, déjà compétent pour désigner le tuteur d'un mineur et d'un interdit, le soin de désigner l'administrateur provisoire d'un aliéné colloqué.

**

Il convient d'autre part, d'obliger les chefs des établissements privés — ceux dans lesquels il

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 1961

VERGADERING VAN 17 MEI 1961

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 18 juni 1850, op de regeling voor de krankzinnigen.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het aantal personen geplaatst in de krankzinnigengestichten stijgt van jaar tot jaar. Dit is voornamelijk het geval in de private inrichtingen. Op grond van de wet van 18 juni 1850 is het vermogen van de zieken die in deze inrichtingen zijn geplaatst, niet zo goed beschermd als dat van de personen die in de door de openbare besturen opgerichte gestichten zijn ondergebracht.

Vaak wordt het bezit van deze zieken, als een soort zaakwaarneming, door het hoofd van de inrichting of door een van zijn aangestelden beheerd.

Aan de ene kant zou de aanwijzing, op initiatief van de familie of van iedere belanghebbende persoon, van een bijzondere voorlopige bewindvoerder voor een geplaatste krankzinnige, moeten worden vergemakkelijkt en minder duur moeten komen.

Daartoe — en dit is het doel van het eerste artikel — lijkt het nuttig van de tussenkomst van de rechtbank van eerste aanleg af te zien en aan de familieraad, die reeds bevoegd is om de voogd van een minderjarige en van een ontzette aan te wijzen, de taak op te dragen de voorlopige bewindvoerder van een opgesloten krankzinnige aan te wijzen.

**

Aan de andere kant komt het erop aan, de directeurs van de private inrichtingen — waar

n'existe pas de commission administrative — à faire désigner pour certains de leurs malades, un administrateur provisoire général. Cette règle existe depuis plus d'un siècle dans les établissements des pouvoirs publics et a donné d'excellents résultats.

Le soin de désigner ces administrateurs provisoires serait confié aux juges de paix, défenseurs, au vœu de notre Code civil, des intérêts des mineurs et des interdits.

Ces magistrats imposeront aux administrateurs provisoires certaines mesures de contrôle, analogues à celles que le conseil de famille peut imposer au tuteur qu'il désigne. Ils pourront également imposer soit aux administrateurs, soit aux établissements, l'obligation de fournir certaines garanties.

Tel est l'objet de l'article 2.

**

Jusqu'à ce jour, la jurisprudence du Ministère de la Santé publique et de la Famille a toujours considéré la fonction d'administrateur provisoire comme un mandat gratuit. On peut se poser la question de savoir si pareille conception correspond encore à la situation économique et sociale actuelle ; les tâches de l'administrateur provisoire deviennent chaque jour plus nombreuses, à raison du mouvement de plus en plus important de la population des établissements et de la complexité de plus en plus grande des problèmes que posent bon nombre de malades, particulièrement en ce qui concerne leurs droits à diverses allocations sociales.

Le Sénat est actuellement saisi d'une proposition de loi, d'ailleurs acceptée et amendée par le Gouvernement, tendant à rémunérer les membres des commissions d'assistance publique. Aussi paraît-il raisonnable de prévoir la possibilité de rémunérer de leurs prestations les administrateurs provisoires. Pour les administrateurs provisoires désignés pour un établissement déterminé, cette rémunération pourra consister soit en une allocation fixe, mise normalement à charge de l'établissement, soit en un tantième des revenus des malades, dans les frais d'entretien desquels n'interviennent ni le fonds spécial d'assistance, ni les commissions d'assistance publique, tantième mis évidemment à charge de ces malades.

Tel est l'objet de l'article 3.

**

geen commissie van beheer bestaat — te verplichten een voorlopig algemeen bewindvoerder voor sommige van hun zieken aan te wijzen. Deze regel geldt sinds meer dan een eeuw in de instellingen van de openbare besturen en heeft uitstekende resultaten opgeleverd.

De aanwijzing van deze voorlopige bewindvoerders zou opgedragen worden aan de vrederechters die, naar de eis van ons burgerlijk wetboek, de verdedigers zijn van de belangen van minderjarigen en ontzetten.

Deze magistraten zullen de voorlopige bewindvoerders aan sommige controlemaatregelen onderwerpen, in de aard van die welke de familieraad kan opleggen aan de voogd die hij aanwijst. Zij kunnen tevens hetzij de bewindvoerders, hetzij de inrichtingen verplichten bepaalde waarborgen te verstrekken.

Dit is het doel van artikel 2.

**

Volgens de rechtspraak van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, werd de functie van voorlopig bewindvoerder tot dusver altijd beschouwd als een kosteloos mandaat. De vraag rijst of een dergelijke opvatting nog overeenstemt met de huidige economische en sociale toestanden ; de taken van de voorlopige bewindvoerder worden met de dag talrijker omdat de bevolking van de gestichten herhaaldelijk verandert en de vraagstukken in verband met een aantal zieken steeds ingewikkelder worden, voornamelijk wat betreft hun rechten op allerlei sociale voorzieningen.

Bij de Senaat is een voorstel van wet aanhangig, dat trouwens door de Regering aanvaard en geamendeerd werd, en dat strekt om de leden van de commissies van openbare onderstand te bezoldigen. Het lijkt dan ook redelijk in de mogelijkheid te voorzien om de voorlopige bewindvoerders voor hun prestaties te vergoeden ; wat de voorlopige bewindvoerders betreft die door een bepaalde inrichting zijn aangewezen, kan deze bezoldiging bestaan hetzij in een vaste vergoeding, die normaal ten laste komt van de inrichting, hetzij in een bepaald percentage van de inkomsten van de zieken, wanneer noch het bijzonder onderstandsfonds, noch de commissies van openbare onderstand bijdragen in hun onderhoudskosten, met dien verstande natuurlijk dat dit percentage ten laste is van de zieke.

Dit beoogt artikel 3.

**

L'article 4 de la proposition tend à étendre sur deux points la compétence actuelle de l'administrateur provisoire :

1. Aliéner les immeubles appartenant exclusivement à l'aliéné : dans l'état actuel de la législation, la vente de pareils immeubles n'est possible qu'au terme d'une procédure d'interdiction, suivie d'une délibération du conseil de famille, homologuée par le tribunal de première instance. Cela suppose des délais extrêmement longs et des frais très élevés. Les mesures de protection de l'aliéné se retournent souvent contre lui. Rien ne justifie en l'espèce des formalités autres que celles prévues par la loi pour la vente des biens des mineurs.
2. Participer à la vente publique volontaire des immeubles dans lesquels l'aliéné ne possède qu'une part indivise.

Selon la jurisprudence la plus nombreuse, la vente de ces immeubles doit être nécessairement précédée d'un jugement ordonnant le partage et la vente publique des immeubles, jugement signifié à l'aliéné et à son administrateur provisoire avec sommation d'avoir à assister aux séances de vente.

Nul n'est contraint de demeurer dans l'indivision, l'administrateur provisoire n'a rien à opposer à la demande qui lui est faite. L'action judiciaire apparaît comme manifestement inutile et uniquement génératrice de frais judiciaires importants.

L'obligation de solliciter l'autorisation du juge de paix — remplaçant celle du président du tribunal civil actuellement requise — paraît une garantie suffisante.

La présente proposition n'est que la reproduction d'une proposition déposée par les mêmes signataires et le regretté M. Charles Derbaix, à la séance du 16 mars 1960 (Doc. du Sénat 1959-1960, n° 216).

J. HAMBYE.

Artikel 4 van het voorstel wil de huidige bevoegdheid van de voorlopige bewindvoerder op twee punten uitbreiden :

1. Vervreemding van de onroerende goederen die uitsluitend toebehoren aan de krankzinnige : in de huidige stand van de wetgeving kan tot de verkoop van een dergelijk onroerend goed slechts worden overgegaan na een procedure tot ontzetting, gevolgd door een beslissing van de familieraad, bekrachtigd door de rechtbank van eerste aanleg. Hiermee zijn zeer lange termijnen en zeer grote kosten gemoeid. De maatregelen tot bescherming van de krankzinnige keren zich dikwijls tegen hem. Er is geen reden om in dit geval andere formaliteiten voor te schrijven dan die waarin de wet voorziet voor de verkoop van de goederen van minderjarigen.
2. Deelneming aan de vrijwillige openbare verkoping van de onroerende goederen waarin de krankzinnige slechts een onverdeeld aandeel bezit.

Volgens het grootste gedeelte van de rechtspraak moet de verkoop van die onroerende goederen noodzakelijkerwijze voorafgegaan worden door een vonnis dat de verdeling en de openbare verkoop van de onroerende goederen beveelt en dat aan de krankzinnige en aan zijn voorlopige bewindvoerder wordt betekend met aanmaning om op de verkoopzittingen aanwezig te zijn.

Niemand kan gedwongen worden in onverdeeldheid te blijven, zodat de voorlopige bewindvoerder niets heeft in te brengen tegen de desbetreffende eis. De rechtsvordering is klaarblijkelijk nutteloos en veroorzaakt alleen grote gerechtskosten.

De verplichting om toestemming te vragen aan de vrederechter — in plaats van aan de voorzitter van de burgerlijke rechtbank zoals thans vereist is — lijkt een voldoende waarborg.

Dit voorstel van wet stemt geheel overeen met een voorstel dat dezelfde indieners samen met onze betreunde collega, de h. Charles Derbaix, op 16 maart 1960 ter tafel legden (Gedr. St. Senaat 1959-1960, n° 216).

Proposition de loi modifiant la loi du 18 juin 1850, sur le régime des aliénés.

Article Premier.

Les 1er et 2e alinéas de l'article 29 de la loi du 18 juin 1850 sur le régime des aliénés sont remplacés par le texte suivant :

« Les personnes qui se trouveront placées dans des établissements d'aliénés et qui ne seraient ni interdites, ni placées sous tutelle, pourront être pourvues d'un administrateur provisoire par le conseil de famille, siégeant sous la présidence du juge de paix du canton du domicile de l'aliéné et convoqué, soit à la requête des parents, de l'époux ou de l'épouse, de la commission administrative de l'établissement, des créanciers ou de toute autre personne intéressée, soit d'office à la poursuite du juge de paix ou du procureur du Roi. »

Art. 2.

Il est inséré dans la même loi un article 30bis, libellé comme suit :

« Les chefs des établissements dans lesquels n'existe pas de commission administrative, devront faire désigner par le juge de paix du canton de la situation de l'établissement, un administrateur provisoire qui exercera de plein droit ces fonctions à l'égard des personnes qui y sont placées et qui ne seraient ni interdites, ni pourvues d'un tuteur et auxquelles un administrateur spécial n'aurait pas été nommé conformément à l'article 29.

» Le juge de paix décidera à quelles époques, l'administrateur sera tenu de lui soumettre des états de situation de sa gestion ; il décidera également des garanties à fournir par l'administrateur provisoire ou par le chef ou le propriétaire de l'établissement, conformément aux dispositions des articles 49 et suivants de la loi du 16 décembre 1851. »

Art. 3.

Il est inséré dans la même loi un article 30 ter, libellé comme suit :

« En désignant l'administrateur provisoire dans les conditions prévues aux articles 29, 30 et 30bis, le conseil de famille, la commission administrative ou le juge de paix pourront allouer à celui-ci une rémunération dont ils détermineront le montant. Celle-ci consistera soit en une allocation fixe, soit en un tantième des revenus en-

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 18 juni 1850, op de regeling voor de krankzinnigen.

Eerste Artikel.

Het 1ste en het 2de lid van artikel 29 van de wet van 18 juni 1850 op de regeling voor de krankzinnigen worden vervangen als volgt :

« De personen die in krankzinnigengestichten geplaatst zijn en die noch ontzet zijn, noch onder voogdij staan, kunnen voorzien worden van een voorlopig bewindvoerder door de familieraad, zitting houdend onder het voorzitterschap van de vrederechter van de woonplaats van de krankzinnige en bijeengeroepen, hetzij op verzoek van de ouders, de echtgenoot of de echtgenote, de commissie van beheer van de inrichting, de schuldeisers of enige andere belanghebbende persoon, hetzij van ambtswege op vervolging van de vrederechter of van de procureur des Konings. »

Art. 2.

In dezelfde wet wordt een artikel 30bis ingevoegd, luidende :

« De hoofden van de inrichtingen waar geen commissie van beheer bestaat, moeten door de vrederechter van het kanton waar de inrichting gelegen is, een voorlopig bewindvoerder doen aanstellen, die van rechtswege deze functies zal uitoefenen ten aanzien van de personen die er geplaatst worden en die noch ontzet zijn, noch onder voogdij staan en voor wie geen bijzondere bewindvoerder is benoemd overeenkomstig artikel 29.

» De vrederechter beslist op welke tijdstippen de bewindvoerder gehouden is hem staten over zijn beheer voor te leggen ; hij beslist eveneens welke waarborgen moeten worden verstrekt door de voorlopige bewindvoerder of door het hoofd dan wel de eigenaar van de inrichting, overeenkomstig de bepalingen van artikel 49 en volgende artikelen van de wet van 16 december 1851. »

Art. 3.

In dezelfde wet wordt een artikel 30ter ingevoegd, luidende :

« Bij de aanwijzing van de voorlopige bewindvoerder overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 29, 30 en 30bis kunnen de familieraad, de commissie van beheer of de vrederechter hem een bezoldiging toekennen, waarvan zij het bedrag bepalen. Deze zal bestaan hetzij uit een vaste vergoeding, hetzij uit een percentage van de door de

caissés par l'administrateur provisoire pour tout ou partie des malades placés dans l'établissement. Cette rémunération sera, suivant les cas, mise à charge, soit de l'établissement, soit du ou des malades. »

Art. 4.

L'article 31 de la même loi est remplacé par le texte suivant :

« L'administrateur provisoire procédera au recouvrement des créances, à l'acquittement des dettes ; il passera des baux qui ne pourront, sous réserve des dispositions légales concernant les baux à ferme et les baux commerciaux, excéder 3 ans et représentera l'aliéné en justice comme défendeur ; il pourra aux mêmes conditions qui sont prescrites pour le tuteur de l'interdit, accepter une succession sous bénéfice d'inventaire, emprunter et consentir hypothèque pour payer des dettes, aliéner des immeubles appartenant exclusivement à l'aliéné ; il pourra même en vertu d'une autorisation spéciale accordée par le juge de paix du domicile de l'aliéné, faire vendre le mobilier, représenter l'aliéné en justice comme demandeur, représenter l'aliéné dans les inventaires, comptes, partages et liquidations dans lesquels il serait intéressé, en ce compris la vente publique volontaire des immeubles indivis. »

J. HAMBYE.
L. VAN LAEYS.
J. NEYBERGH.
P. de STEXHE.

voorlopige bewindvoerder ontvangen inkomsten voor alle of voor een deel van de zieken die in de inrichting zijn geplaatst. Deze bezoldiging zal, al naar het geval, ten laste worden gebracht hetzij van de inrichting, hetzij van de zieke of van de zieken. »

Art. 4.

Artikel 31 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt :

« De voorlopige bewindvoerder int de schuldvorderingen en betaalt de schulden ; hij sluit huurkontrakten af, die, onder voorbehoud van de wettelijke bepalingen betreffende de pachtovereenkomsten en de handelshuurovereenkomsten, drie jaar niet mogen te boven gaan, en vertegenwoordigt de krankzinnige in rechte als verweerder ; op gelijke wijze als voorgeschreven is voor de voogd van de ontzette, kan hij een nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarden, geld lenen en hypotheek toestaan om schulden te betalen, onroerende goederen vervreemden die uitsluitend toebehoren aan de krankzinnige ; hij kan zelfs, krachtens een bijzondere machtiging van de vrederechter van de woonplaats van de krankzinnige, het mobilair doen verkopen, de krankzinnige in rechte als eiser vertegenwoordigen, de krankzinnige vertegenwoordigen in de boedelbeschrijvingen, rekeningen, verdelingen en vereffeningen waarin hij betrokken zou zijn, met inbegrip van de vrijwillige openbare verkoop van de onverdeelde onroerende goederen. »